

ÆRESDOKTORERNE
SELVBIOGRAFIER

1.

KNUD HELGE FABER

Jeg er født 29. August 1862. Min Fader var Adjunkt ved Odense Kathedralskole C. G. W. Faber, min Bedstefader var Nicolai Faber, Biskop i Odense. Min Moder var Bertha f. Muus, Datter af Storkøbmanden E. B. Muus i Odense og København.

I 1879 blev jeg Student i Odense, 1885 blev jeg cand. med. og i 1890 blev jeg Dr. med. Efter offentlig Konkurrence udnævntes jeg i 1896 til Professor i klinisk Medicin og Overlæge ved Kgl. Frederiks Hospital Afd. B. 1902 valgtes jeg til Medlem af Konsistorium ved Kbhvns. Universitet. 1916—17 var jeg Universitetets Rektor. I 1932 afgik jeg fra mit Professorat paa Grund af Aldersgrænsen. 1914—32 var jeg Formand for Rigshospitalets Lægeraad.

Som Professor i klinisk Medicin blev det min Opgave at oparbejde Respekten for den ægte videnskabelige Forskning, der foregaar i Kliniken, og faa den anerkendt af samme Rang som Arbejdet i de teoretiske Discipliner. Man var paa det Tidspunkt for meget indstillet paa at betragte Kliniken som en ren praktisk Disciplin, og man oversaa, hvor vigtigt det var, at de forskellige Laboratorieundersøgelser blev benyttet paa Hospitalet netop til Opklaring af Klinikens Problemer.

Af de Studier, jeg sammen med mine Elever udførte paa Afdelingen, skal særlig nævnes Undersøgelserne over Fordøjelsesorganernes Sygdomme. Der herskede herom paa det Tidspunkt stor Forvirring og Uenighed. Det første Resultat var Paavisningen af Betydningen af den kroniske Gastritis. Den var den Gang en næsten glemt Sygdom, overskygget af Læren om den nervøse Dyspepsi og de formentlig deraf afhængige Sekretionsforstyrrelser. Ved anatomiske og fysiologiske Studier fastsloges Gastritens Betydning ved Siden af Ulcussygdommen, som ogsaa da var traadt i Skyggen trods Withs betydningsfulde Indsats. Tillige oparbejdede jeg Forstaaelsen af den kroniske Obstipation og dens Følgesymptomer. Paa dette Tidspunkt tiltrængtes derom en grundig Oplæring af Nationen.

Studiet af den kroniske Achyli førte til Paavisningen af de dermed forbundne Blodforandringer, særlig den af mig beskrevne

achyliske Anæmi og den perniciøse Anæmi. Ved denne Sygdom regnede man fejlagtigt med en udbredt Tarmatrofi som en Aarsagsfaktor. Vi paaviste, at den saakaldte Tarmatrofi var et post-mortelt Fænomen uden Betydning for Anæmien, derimod fandt vi som Aarsag til Achylien en udbredt Gastritis med Atrofi af Slimhinden.

Et andet Forskningsomraade angik den benigne Glykosuri og de dermed forbundne Problemer om Sukkertærskelen, hvorom en Række Arbejder udgik fra Kliniken. Jeg skal yderligere nævne forskellige Arbejder om Tuberkulosen, særlig angaaende dens Epidemiologi og dens Forhold til Alder og Ernæring. Desuden blev en Række andre Problemer taget op til Studium paa Afd. B., og de forskellige Afhandlinger, der udgik fra Afdelingen, samlede jeg under Titlen: Kliniske Arbejder fra Rigshospitalets Afd. B, hvoraf ialt udkom 18 Bind.

I det Aar, jeg var Universitetets Rektor, havde jeg den Glæde at kunne virke for Forbedring af de Studerendes Forhold. Jeg indførte Studenterbespisningen paa selve Universitetet. Den har vist sig at have en stadig stigende Betydning og har nu faaet en Søsterinstitution ved Aarhus Universitet. Tillige fik jeg oprettet Universitetets Studentergymnasik og samlede de forskellige akademiske Idrætsforeninger under et fælles Idrætsraad.

Det store Antal svært angrebne Tuberkulosepatienter, som den Gang befolkede Afd. B's mørke Stuer, gjorde det naturligt for mig at deltage i Arbejdet for Tuberkulosens Bekæmpelse, og jeg deltog derfor i 1901 i Oprettelsen af Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse. Jeg blev Medlem af Forretningsudvalget og fra 1906 Næstformand i Foreningen. I 1901 blev jeg Medlem af den af Regeringen nedsatte Tuberkulosekommission og var Formand for dets Forretningsudvalg. De Forslag til Tuberkuloselovene, vi da udarbejdede, blev gennemførte af Rigsdagen og danner stadig et Hovedgrundlag for Kampen mod Tuberkulosen. Af særlig Betydning blev det, at Staten overtog Hovedudgiften ved Driften af Tuberkulosesanatorierne og de kommunale Tuberkulosehospitalet. De store Summer, som Staten derved kom til at udrede, har haft en afgørende Indflydelse paa den stedfundne Tilbagegang af Tuberkulosedødeligheden her i Landet.

Det nære og opmuntrende Samarbejde, jeg i Tuberkulose-

kommissionen havde med de af Rigsdagen valgte Medlemmer, gav mig Interesse for den sagligpolitiske Virksomhed, som den udfolder sig i Rigsdagen, og gav mig Mod til at overtage Formandskabet i den af Regeringen nedsatte »Kommission til at forberede en Omordning af Statens civile Sundhedsvæsen«. Denne »Medicinalkommission« omfattende 24 Medlemmer, hvoraf de 12 var Rigsdagsmænd, de andre 12 særlig Sagkyndige. Kommissionen arbejdede i 13 Aar, fra 1908 til 1921, og udgav 11 Betænkninger med Lovforslag, som alle blev vedtagne af Rigsdagen. Af disse Lovforslag maa særlig fremhæves Oprettelsen af de helt selvstændige og af hinanden uafhængige Organer Sundhedsstyrelsen og Retslægeraadet til Erstatning af Sundhedsskollegiet, samt Embedslægernes Befrielse for den kommunale Sygepleje og Indførelsen af en Embedslægeeksamen.

I øvrigt udarbejdedes Lovforslag om Statens Seruminstitut, om Apotekervæsenet, om Jordemødervæsenet, om Tandlægevæsenet, om Ligsynsvæsenet, om Sindssygeplejen og dens Overbestyrelse samt om Sygeplejerskernes Statsanerkendelse. Med Undtagelse af Apotekerloven virker de andre Love endnu.

Angaaende Oprettelsen af et Universitet i Aarhus var jeg meget tidligt stærkt interesseret, og jeg blev af Københavns Universitet valgt ind i det i 1919 nedsatte Udvalg til Overvejelse af Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Universitet i Jylland. I dette Udvalg blev jeg nær knyttet til Overlæge Victor Albeck, og efter Udvalgets Opløsning arbejdede vi meget intimt sammen om Opbygningen af Universitetet i Aarhus indtil hans Død. Derefter blev jeg udnævnt til Ministeriets Kommitterede i Bestyrelsen af Universitetet og kunde fortsætte Samarbejdet med Landsretssagfører C. Holst Knudsen, der blev Overlæge Albecks Efterfølger som Formand for Universitetets Bestyrelse.

Efter Indbydelse foretog jeg i 1926 en Foredragsturné i Nordamerika, og i 1927 holdt jeg the Shorstein lecture i London Hospital. Senere har jeg været indbudt til at holde Forelæsninger ved Universiteterne i München og London samt i Stockholm og Oslo. I 1930 foretog jeg efter Opfordring fra Folkeforbundets Hygiejnekomiteé en Rejse til Kina for at studere Lægeuddannelsen i Kina.

Jeg er Medlem af Videnskabernes Selskab i Lund, Göteborg,

Stockholm og Oslo samt Æresmedlem af en Række medicinske Selskaber i Europa og Amerika.

I 1927 blev jeg udnævnt til Dr. juris honoris causa ved Universitetet i Edinburgh, og samme Aar blev jeg udnævnt til Dr. med. honoris causa ved Universitetet i Upsala.

Det har været mig en stor Ære dertil nu at kunne knytte Udnævnelsen til Dr. med. honoris causa ved Aarhus Universitet.

II.

JOHS. OSKAR ANDERSEN

I Københavns Universitets Aarsskrift for 1918 har jeg S. 149—54 (i »Selvbiografier af Aarets Doktorer«) gjort Rede for min videnskabelige Udvikling og Virksomhed. Her skal jeg kun gentage de vigtigste Data og gøre nødvendige Tilføjelser. — Jeg er født paa Frederiksberg 15. Maj 1866; mine Forældre: Sagfører, Justitsraad Ole Andersen (1836—1905) og Hustru Anna Marie f. Petersen (1841—1908); Student fra Schneekloths Skole 1884; cand. theol. Sommer 1890; tilkendt Universitetets Guldmedalje 1892; Studierejse i Udlandet paa Universitetsstipendier 1893—94. Blev 1896 (til 1901) Professor Fr. Nielsens Medhjælper ved Udgivelsen af »Kirkeleksikon for Norden«; 1899 (til 1938) Medudgiver af »Teologisk Tidsskrift for den danske Folkekirke«. Deltog Nov. 1900—Marts 1901 forgæves i Konkurrencen om Professoratet i Kirkehistorie; fik 30. Maj 1901 *jus docendi* i dansk Kirkehistorie og kirkelig Arkæologi; foretog atter 1902 en Studierejse i Udlandet med Støtte fra Universitetet og Carlsbergfondet; beskikkedes 26. Juni 1903 til midlertidig Lærer under det teologiske Fakultet (paa 3 Aar) med Forpligtelse til at varetage Begynderundervisningen i Kirkehistorie (Ansættelsen fornyet Juni 1906). Overtog Maj 1907 Udgivelsen af »Kirkeleksikon for Norden« (fuldført 1929). Fik 6. April 1908 kgl. Udnævnelse som Docent i nordisk Kirkehistorie (med vedvarende Forpligtelse til Begynderundervisningen i almindelig Kirkehistorie); blev 7. Maj 1913 Professor extraordinarius i Kirkehistorie og omsider Medlem af Fakultetet, hvis Dekan jeg senere var i 1916—17 og 1922—23. 1917 forfattede jeg Universitetets Festskrift til Reformations-

jubilæet og blev 15. Novbr. kreeret til Dr. theol. h. c. 1920 om-
dannedes Professoratet til et Ordinariat, og 23. Juli fik jeg Ud-
nævnelse som Prof. ord. 1929—36 havde jeg Sæde i Konsistorium
og var 1929—30 Universitetets Rektor. 1936 forfattede jeg Af-
handlingen til Festen i Nov. — Fra 1916—36 var jeg Efor for
Kontoen til Universitetets Landsbykirkers Forskønnelse; 1921 Fa-
kultetets Repræsentant i det ved Lov af 10. Sept. 1920 nedsatte
»Udvalg for kirkelige Anliggender«; 1923—36 Medlem af »Stu-
dentergaarden«s Bestyrelse; 1929 af Udvalget om Universitetets
musikvidenskabelige Institut; 1932 af Udvalget om Begrænsning
af Tilgangen til Examensstudier og 1933 af Udvalget om Festen
for Universitetets Genrejsning 1537. — 6. Juni 1936 meddeltes
mig Afsked paa Grund af Alder; Fagfæller og Elever hædrede
mig ved et Festskrift.

Siden 17. Okt. 1911 er jeg Medlem af Selskabet f. dansk Sprog
og Literatur; siden 21. Nov. 1921 af det kgl. danske Selskab f.
Fædrelandets Histoires; siden 20. Febr. 1926 af »Det kgl. huma-
nistiske Vetenskapssamfundet« i Lund og siden 19. Marts 1937
af »Det norske Videnskaps Akademi« i Oslo. 19. Marts 1938 blev
jeg Dr. theol. h. c. ved Universitetet i Oslo, 31. Maj 1941 ligesaa
ved Lunds Universitet og 11. Sept. 1946 ved Aarhus Universitet; 19.
Jan. 1944 udnævntes jeg til Æresmedlem af det finske Selskab
for Kirkehistorie. Fra 1909 er jeg Medlem af Bestyrelsen for Sel-
skabet for Danmarks Kirkehistorie (fra 1913 Formand og Ud-
giver af »Kirkehistoriske Samlinger«); fra 1925 af Bestyrelsen
for »Foreningen for national Kunst« (Formand 1932); fra 1927
af Forretningsudvalget for »Foreningen for kirkelig Kunst«; fra
1944 af Bestyrelsen for Historisk-topografisk Selskab for Frede-
riksberg; fra 1945 Formand for »Historisk Fællesfond«. Fra 1901
—46 var jeg Medl. af Bestyrelsen for Selskabet for Historie, Lite-
ratur og Kunst. — Fra 1900 har jeg desuden været Medl. af Ud-
valget for Valdensermissionen; fra 1920 af Forretningsudvalget
for dansk-islandsk Kirkesag (fungerende Formand 1940); fra 1938
af Udvalget f. det økumeniske Arbejde, og fra 1930 af »Nødhjæl-
pen til Europas evangeliske Kirker«. 1919—38 var jeg Medl. af
Solbjerg Sogns Menighedsraad; 1925 Repræsentant for den dan-
ske Kirke ved det økumeniske Kirkemøde i Stockholm, 1927 ved
Mødet i Lausanne og 1937 ved Mødet i Edinburgh; 1929 tillige

ved det lutherske Verdenskonvent i København og 1947 ved det i Lund.

Fra 1918—39 har jeg været Medlem af Folketinget (som konservativ Repræsentant for Frederiksbergs 1. Kreds). Som saadan var jeg bl. a. det konservative Folkepartis Ordfører ved Lovforslagene om Oprettelsen af Rask-Ørsted Fonden, om Oprettelsen af Aarhus Universitet og om Nybygningen af Nationalmusæet og blev indvalgt i forskellige betydningsfulde Kommissioner og Bestyrelser: 1919—20 Medlem af Rigsdagspartiernes Udvalg til Forberedelse af Lovgivningen for de sønderjydske Landsdele; 1919—23 af den store Skolekommission; 1920 af Kommissionen til Nyordning af det kgl. Akademi for de skønne Kunster; 1928—32 af Bedømmelsesudvalget om Nationalmusæets Bygningsforhold; 1928—39 af det kirkepolitiske Udvalg; 1930—32 af det kgl. Teaters Kontrolraad; 1933—34 af Kommissionen om det kgl. Teaters Forhold; 1935—42 af Kommissionen om Universitetets Administration og Virke. Siden 1923 er jeg Medl. af Bestyrelsen for »Rask-Ørsted Fondet«, fra 1931 af Udvalget for Biennialudstillingen i Venezia og fra 1935 af Bestyrelsen for den kulturelle Fond til Fremme af Tonekunsten. 16. April 1935 indvalgtes jeg i Repræsentantskabet for Foreningen »Norden«. — 1921 blev jeg R. af Db., 1926 Dbm., 1930 Kommandør II, 1937 K. I; 1939 norsk Kommandør I af Sct. Olafsordenen og 1940 ligesaa af sv. Nordstjerneordenen.

Skrifter og vigtigere Afhandlinger:

1896: Holger Rosenkrantz den lærde; 1901: Novatian (Konkurrence-skrift); 1903: Det moderne Italiens Forhold til Kristendom og Kirke; 1904: Oprettelsen af Ærkesædet i Lund; 1905: Kirkeorganisation udenlands; 1906: Gejstlighedens Betjening af Menigheden i Danmark i den ældre Middelalder; Fra Trankebarmissionens Begyndelsestid; 1907: Den tyske Original til »Peder Smed og Atzer Bonde«; 1908: De ældste Perioder af Danmarks Kirkehistorie med særlig Hensyn til Ribe Stift; 1911: Italiens Festaar; 1912: Den danske Kirkes Forhold til Evangeliets Talsmænd i katolske Lande; 1913: Retssagen mod Pastor Arboe Rasmussen; 1916: Votum til Højesteret om Arboe-Rasmussen-Sagen; 1917: Overfor Kirkebruddet. Den første lutherske Bevægelse og Christiørn II's Forhold dertil; 1921: Bone Falch Rønnes Liv (Festskrift til D. U. S.'s Jubilæum); 1922: Kirkelovene og deres Forhistorie; 1925: Om »Kirkens Gienmæle« 1825; 1926: Ansgars Betydning for den nordiske Mission; Reformationens Betydning og Hans Tausen; H. N. Clausen og hans Bog

om Catholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus; 1927: »Er 1527 i retshistorisk Henseende Epokeaaret i dansk Reformationshistorie?« (i Festskrift til Kr. Erslev); 1929: Kirkeforstaaelse og Kirkens Selvstændiggørelse; 1930: Survey of the history of the church of Denmark; Stat og Kirke; 1931: Dansk Syn paa Fromhed og Gudfrygtigheds Øvelse i ældre luthersk Tid; 1933: Da den danske Kirke skulde ordnes evangelisk; H. L. Martensens Ungdom; 1934: Der Reformatolizismus und die dänische Reformation; Om Kingos Psalmedigtning; 1935: De kirkehistoriske Kingo-Problemer; Jubelfesten 1736 for Kirkens Reformation; 1936: Paulus Helie I; 1938: Den danske Kirke og den lutherske Arv; Den nye Grundlovs Stilling til Kirken; 1941: Om Niels Hemmingsens Teologi; 1945: Om Skibyrønikens Kildeforhold og Affattelsestid. Mindetaler over H. F. Rørdam 1913, H. C. Scharling 1920 og C. E. Fløystrup 1921. Oversigter over dansk Kirkeliv 1899—1902, 1931 og 1932—34. Talrige Artikler i »Kirkeleksikon f. Norden« (udgav III-IV Bd. 1911—29); 28 Biografier (især af Danske fra Reformations-tiden) i Dsk. biogr. Leksikon²; Anmeldelser i Teol. Tidsskrift (Med-udgiver af 38 Bd. 1899—1937), en Del Kroniker i forsk. Dagblade m. m.

III.

HOLGER PEDERSEN

Jeg, Holger Pedersen, er født d. 7. april 1867 i landsbyen Gjelballe (en mils vej fra Kolding) som søn av skolelærer Kristen Pedersen og hustru Dorte f. Lavridsen. Min fader, som havde vidtgående matematiske og også sproglige interesser, døde d. 21. februar 1877, og det faldt nu i min moders lod med sine mer end beskedne indtægter at skulle sørge for mig og min to år yngre søster. Ved hendes mod, hendes økonomiske evne og hendes offervillighed lykkedes opgaven. Jeg gennemgik de seks klasser i Ribe katedralskole 1879—1885 og kastede mig derefter ved universitetet over sproglige studier, idet jeg som eksamensfag valgte græsk med latin og dansk som bifag. I sommeren 1890 tog jeg skoleembedseksamen (første karakter med udmærkelse) og kastede mig nu over studiet av den sammenlignende indoeuropæiske sprogvidenskab (i den sammenhæng bl. a. også russisk). I marts 1892 tiltrådte jeg en udenlandsrejse, som efter en måneds ophold i Italien (Orvieto og Rom) til praktisk øvelse i italiensk først og fremmest førte mig til Leipzig, hvor jeg studerede under Karl Brugmann, A. Leskien o. fl. og skrev min avhandling »Das indo-

germanische s im Slavischen«. Av medstuderende skal jeg nævne Polakken dr. Jan Rozwadowski og Østerrigeren Edmund Kleinhans. Sommerferien mellem to Leipzig-semester tilbragte jeg i Genève, hvor jeg øvede mig praktisk i fransk. Men i foråret 1893 forlod jeg Leipzig og tilbragte hele sommeren i Corfù (og Epirus) med førstehånds studier av albanesisk. Hjemvejen fra Albanien lagde jeg over Venedig, og i oktober 1893 ankom jeg til Berlin, hvor jeg i to semestre drev lignende studier som tidligere i Leipzig. »Påskeferien« mellem de to semestre benyttede jeg til en rejse til Moskva, hvor jeg stiftede bekendtskab med den berømteste russiske sprogforsker Fortunatov; jeg hørte hans forelæsninger og kom i hans hus. Jeg lærte også hans kollega Korš at kende og sluttede venskab med min russiske jævnaldrende M. M. Pokrovskij. Det var også i Rusland, jeg traf den finske slavist Joos. J. Mikkola († 1946, 80 år gammel) og hans hustru, der senere under psevdonymet Maila Talvio har vundet en ærefuld plads i den finske literatur. I oktober 1894 begav jeg mig til Greifswald for under professor Zimmers vejledning at trænge dybere ind i studiet av keltisk. Zimmers vejledning gik langt ud over den officielle ramme, og jeg tilbragte i Greifswald to semestre tilligemed den mellemliggende ferie. I det andet semester fik jeg selskab av min polske bekendt fra Leipzig Rozwadowski, der også havde besluttet sig til at gøre sig nærmere bekendt med keltisk. Vi kom meget sammen, mest på hans værelse; hans værtinde lavede te til os, han lærte mig polsk og jeg ham dansk. I august 1895 tiltrådte jeg en rejse til Irland (Dublin og Arran-øerne vest for Galway-bugten). I foråret 1896 vendte jeg tilbage til Greifswald, tilbragte endnu et semester dér og avsluttede derpå hele min rejse i slutningen av juli 1896.

Jeg disputerede for doktorgraden d. 24. juni 1897 og anmeldte derefter forelæsninger, først over keltisk, men fra forårssemesteret 1898 av tillige over slavisk. I 1900 opnåede jeg en foreløbig ansættelse ved universitetet; og efterat jeg i 1902 havde fået tilbud om ansættelse i Basel, blev der i 1903 for mig oprettet et ekstraordinært professorat i slavisk filologi og sammenlignende sprogvidenskab, som jeg i 1914 ombyttede med det ordinære professorat, som Vilh. Thomsen havde været indehaver av. Dermed havde jeg nået mine ønskers mål, og jeg skal ikke udbrede mig

om den følgende tids videnskabelige arbejder eller rejser eller om de anerkendelser udefra, som er bleven mig til del. Kun må jeg have lov til at nævne, at jeg er æresdoktor ved universiteterne i Bordeaux, Gent, Dublin, Wales, Uppsala, Dorpat, Helsingfors og nu også Århus.

IV.

PETER HOLM

Undertegnede er i høj Grad indfødt Aarhusianer, eftersom hans Forfædre i flere Slægtled har boet her i Byen.

Jeg blev født 14. Maj 1873, og min dygtige og ansete Fader, R. C. Holm, var Sejl-, Flag- og Compasmager her i Aarhus efter først som Sejlmager i otte Aar at have sejlet rundt paa alle Have. Han var en »levende« Sjæl, og intet frydede mig mere end at høre om hans Oplevelser. Jeg nævner, at han førte Journal paa sine Rejser og f. Eks. i Valparaiso havde Tid til sin Disposition, saa han lejede Fører og Muldyr, hvormed han tog op i Bjergene til de gamle Incatempler. Desværre indeholder Journalerne ikke noget om hans Indtryk og Oplevelser dér, men det er jo heller ikke derom, der ønskes Besked.

Jeg fik Præliminæreksamen i 1888 med godt Resultat og vilde saa være Translatør i Engelsk, da jeg allerede dengang talte Sproget saa nogenlunde. Det blev imidlertid meddelt min Fader, at den Profession jo hverken var til at leve eller dø af, og man tilraadede, at jeg f. Eks. fik Lærereksamen. Det fik jeg paa en for det Aars Seminarister vanskelig Tid, eftersom Kultusminister Scavenius havde erklæret, at der blev for mange af dem, hvorfor Eksamenskommissionen fik Ordre til at gaa skarpt frem. Jeg husker, at vi i København, hvor vi blev eksamineret, var 31 paa første Hold (fra A til H). Deraf faldt 24 ved den skriftlige Prøve, og af de resterende 7 var vi kun *to*, der bestod Eksamen. Derefter tog jeg Tillægseksamen de følgende Aar i Fransk, Tysk, Engelsk og Svensk, og jeg havde en lykkelig Tid som Lærer. Translatøreksamen bestod jeg i 1898.

Min Interesse for Kulturhistorie havde jeg haft fra Barneaarene, og i 1907 kom jeg ind i Bestyrelsen for Aarhus Museums historiske Afdeling, som jeg fandt uhyre forsømt m. H. t. den

historiske Samling, medens den forhistoriske Samling allerede dengang var anselig og omhyggelig passet. Jeg vilde reformere med Kraft og gik løs paa Tingene med Iver. Jeg var jo en ny Kost, og jeg frygter, jeg fejede baade taktløst og hensynsløst.

Under dette Arbejde var det, man i Aarhus forberedte en Landsudstilling, og paa denne ønskede man en historisk Afdeling for Aarhus By fra Aarhus Museum. Jeg blev af Museumsbestyrelsen valgt til Museets Repræsentant, og Udstillingen bevilgede 5000 Kr. til en Bræddebygning med imiterede gamle Stuer, der skulde rumme historiske Billeder og Genstande fra Museet.

Planen med de imiterede Stuer var mig imod, og heller ikke den for den historiske Sektion valgte Arkitekt (Kühnel) syntes om den Plan.

I de samme Dage blev en interessant Bindingsværksgaard (den senere Borgmestergaard) af to Bygningshaandværkere købt til Nedbrydning, og jeg fik da den Idé i Stedet for den paatænkte Træbygning at bruge Gaarden som Ramme om den historiske Udstilling. Arkitekt Kühnel bifaldt meget varmt Tanken, men erklærede, at den kunde ikke lade sig realisere for 5000 Kr., det vilde nærmere bilve 25,000 Kr. — Den optimistiske Udstillingsbestyrelse mente, at Landsudstillingen vilde føre Guld i Strømme ind over Aarhus, saa hvorfor ikke bevilge de 25.000?

Borgmestergaarden (som den nu kaldtes, da en Række Borgmestre havde ejet den) blev rejst, hvorved Arkitekt Kühnel gjorde en mesterlig Indsats, men den, der fra første Færd var min sagkyndige og utrættelige Raadgiver, var den unge Museumsassistent ved Nationalmuseet, Magister Chr. Axel Jensen, hvis Anseelse inden for de nordiske Museer nu er almindelig anerkendt.

Her er ikke Stedet til at beskrive, hvor interessant Borgmestergaarden under Nedtagningsarbejdet viste sig at være, men den fremstod som noget ualmindelig vellykket i Retning af troværdige og gode Interiører.

Fra først af var det mit Haab, at Borgmestergaarden maatte blive Begyndelsen til det Friluftsmuseum for dansk Købstadkultur, jeg drømte om. Igen skal jeg fatte mig i Korthed, saa jeg omtaler ikke de svære Aar, der nu kom. Inden for Aarhus Museums Bestyrelse var der kun liden Sympati for Planen, og Statens Tilsynsførende med Provinsmuseerne, den højt ansete

Arkæolog Sophus Müller, saa med Uvilje paa det, jeg havde for. Men med Chr. Axel Jensens og Arkitekt Kühnells Bistand lykkedes det at faa Borgmestergaarden genrejst i den Park, der dengang hed det jydsk Haveelskabs Have, men nu er »Botanisk Have«.

Her blev Borgmestergaarden rejst sammen med et Par andre gamle Købstadbygninger, og dermed begyndte mine Drømme at faa Form, og nu i Dag staar Købstadmuseet med 44 større og mindre Bygninger. Der er bygget for henved 3 Millioner Kr., og Bygningerne indeholder Inventar for andre 3 Millioner.

En lykkelig Indskydelse har det været, at man fra Købmandsgaarden Borgmestergaarden er gaaet videre og ikke blot har genrejst andre Købmandsgaarde, men tillige en lang Række Haandværkerhuse, indrettede af Fagenes Folk, foruden Apotek, Toldbod, Skole o. s. v. I de første Aar var min eneste Medhjælper min Hustru, Fru Petra Julie Hølm, der ogsaa har skabt den store Textilafdeling, men nu har Museet en Stab af kyndige Museumsfolk. Museet er nu et forholdsvis stort Museum, der indeholder et omfattende Materiale til Studium for Fremtidens Kulturhistorikere, og Institutionen er almindelig anerkendt inden for Museumsverdenen. Chr. Axel Jensen er den stadige Hjælper og Støtte, men nu er Tallet tillige stort paa alle de »formaaende« Venner, ligesom Stat og Kommune er med til at bære »Den gamle By«.

I 1945 traadte jeg tilbage som Direktør og blev efterfulgt af min mangeaarige Medarbejder, Dr. Helge Søgaa, og jeg blev samtidig valgt til livsvarigt, stemmeberettiget Bestyrelsesmedlem. Jeg bør maaske tilføje, at jeg i 1903 blev Medlem af det kgl. nordiske Oldskriftselskab, og senere har man vist mig den Ære at optage mig som Medlem af Selskabet for dansk Kulturhistorie, ligesom jeg ogsaa har modtaget den Hielmstjerne-Rosencroneske Prismedalje.

V.

CURT WEIBULL

Curt Hugo Johannes Weibull, f. i Lund ¹⁹/₈ 1886; föräldrar: professorn Martin Johan Julius W. o. Sophie Bernera Winberg.
— Mogenhetsexamen vid högre allmänna lärovärdet i Lund ³/₆

1904; stud. i Lund s. å. (Hälsingborg); fil. kand. $\frac{31}{5}$ 1907; fil. lic. $\frac{14}{5}$ 1911; disp. f. doktorsgr. $\frac{3}{5}$ 1915; fil. d:r $\frac{31}{5}$ s. å. — Docent i historia i Lund $\frac{12}{5}$ 1915; uppehåll med professur i historia för enad undervisningsskyldighet $\frac{15}{11}$ — $\frac{15}{5}$ 1916 och examinations-skyldighet under tentamensperioderna i maj 1916—21; uppehåll professur i historia $\frac{1}{5}$ 1916— $\frac{31}{5}$ 1919, $\frac{1}{9}$ — $\frac{31}{10}$ 1920, $\frac{1}{2}$ 1922— $\frac{31}{12}$ 1925 o. $\frac{9}{10}$ — $\frac{8}{12}$ 1926; *professor* i historia vid Göteborgs högskola $\frac{10}{6}$ 1927 fr. $\frac{1}{8}$, vilken utnämning av K. M:t stadfästes $\frac{1}{7}$ s. å. — Göteborgs högskolas rektor $\frac{1}{6}$ 1936— $\frac{31}{5}$ 1946. — Proinspektor för Göteborgs högskolas studentkår 1933—35 o. inspektor 1935—36; kårens hedersledamont 1940. — Sakkunnig vid tillsättandet av professur i historia i Köbenhavn 1936, i Upps. 1940—42 och Oslo 1946. Timlärare o. vik. lärare vid Lunds priv. elementarskola 1913/15 o. ord. lärare där höstterminen 1915—höstterminen 1916. — Ordförande i Historiska föreningen i Göteborg från 1927, i Historielärarnas förening i Göteborg från 1941, i Sociologiska föreningen från 1942; ledamot av styrelsen för Institut för ortnamns- o. dialektforskning (ordf. från 1938) o. av styrelsen för Meijerbergs institut för svensk etymologisk forskning (ordf. från 1936); ordförande i kommittén för den medicinska undervisningen vid Göteborgs högskola från 1940, i styrelsen för Institut för väst-svensk kulturforskning från s. å. — Ledamot av styrelsen för Göteborg o. Bohusläns fornminnesförening från 1931, av styrelsen för handelshögskolan i Göteborg från 1936, av styrelsen för Göteborgs museum (v. ordf. fr. 1945), Göteborgs stadsbibliotek (ordf. från 1943) o. Oceangeografiska institutionen från 1938, av styrelsen för Akth. Göteborgs lyriska teater (Store teatern) 1938—40. Kurator i Kungl. o. Hvitfeldtska stipendieinrättningen från 1938; suppleant i styrelsen för Clara Lachmanns fond för främjande av den skandinaviska samkänslan fr. 1941. — Censor vid student-examina 1933—35. — Ordförande i styrelsen för Göteborgs o. Bohusläns rusthåll för Finland 1940. — Historiska forskningar i bibliotek o. arkiv i Köbenhavn, Berlin, Paris, nordtyska städer (särskilt i Lübecks statsarkiv) samt i Italien (1928 o. 1935). Förelästa vid Sorbonne i Paris 1931 o. 1939, i Aarhus 1932. Representerade Göteborgs högskola vid invigningen av universitetet i Aarhus 1933. — Hedersled. av Hälsingborg—Landskrona nation i Lund 1928. — LVSL 1920; LLHS 1922; LSkS 1924; LVVS 1929; LGAA 1932. L Letterstedtska fören. 1939; L Göteborgs läkare-

sällskap 1940. L Det k. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog 1931, led. av no. Vid. Ak. 1946. Fil. hed: dr. vid Oslo universitet 1946, vid Aarhus universitet 1946.

Tryckta skrifter.

Saxo. Kritiska undersökningar i Danmarks historia från Sven Estridsens död till Knut VI. Lund 1915. (Hist. tidskr. f. Skåneland. 6:1/3.) (Akad. avh.). — Den älsta gränsläggningen mellan Sverige och Danmark. Gränsområde och gränslinje. (ib. 7:1. 1917). — Saxostudier (ib. 7:2/4. 1918). — Saxoforskning. En stridsskrift. Lund 1919 (även ib. 7:5/7. 1921). — Om det svenska och det danska rikets uppkomst (ib. 7:8. 1921). — Sverige och dess nordiska grannmakter under den tidigare medeltiden. Lund 1921. — Lübeck och Skåneområdet. Studier i Lübecks pundtullsböcker och pundtullskvitton 1368—1369 och 1398—1400. Lund 1922. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stift. 2). — Sveriges och Danmarks älsta historia. En orientering. Lund 1922. — Sveriges bebyggelse. Bronsålderns karaktär. Diskussionsinlägg. Lund 1923. — Historisk sakkunskap. Ett inlägg. Lund 1925. — Drottning Christinas övergång till katolicismen. (Scandia. 1. 1928). — Fynden av romerska mynt i det fria Germanien (ib.) (Rec. av: S. Bolin, Fynden av rom. mynt . . . Lund 1926). — Drottning Christina. Studier och forskningar. Stockh. 1931. 2:a uppl. 1934. — Folkvisieforskning (Scandia. 5. 1932). (Rec. av: S. Ek, Studier t. d. sv. folkvisans hist. Gbg. 1931). — Danmarks historia 1282—1625 (ib. 6. 1933). (Rec. av E. Arup, Danmarks historie. 2. Kbhvn. 1932). — Gustaf II Adolf (Föredrag i GH.s aula 6. nov. 1932) (ib.). Fransk bearb.: Les grandes figures. Publ. sous la dir. de S. Charléty. Paris 1939). — Bismarcks fall. Sthlm 1934. (Sv. human. förb. skrifter. 41). — Drottning Christina och Monaldesco. Sthlm 1936. — Monaldescos död. Aktstycken och berättelser utgivna. Gbg 1937. (GHÅ 43:4). (Progr.). — Wallensteins död. Gbg 1938 (ib. 44:2) (Progr.) När och hur Finland blev svenskt. (Scandia. 13. 1940). — Enhetstanken i Norden. Föreläsning vid Göteborgs Högskolas 50-års högtid den 11. oktober 1941. Sthlm 1941. Dansk övers. i: Nord. kroniker. Nr. 1. (Graasten) 1942. — Göteborgs högskola. Dess förhistoria och uppkomst. Gbg 1941. (GHÅ 41:1). (Progr.). — Nutida svenska historiker (Scandia. 15. 1943). — Bismarck ock krigsutbrottet 1870. Sthlm 1944. — Den medicinska undervisningen i Göteborg (Göteborgs läkaresällskap 1845—²⁷/₃ 1945). — Göteborgs högskola. Tillbakablick och aktuella spörsmål. (GHÅ 51:4) Gbg 1945.

Inbjudn. t. GH.s 50-årsfest 1941 o. t. professorsinstallationer: G. Aspelin o. G. Sterns (1937), K. Michaëlssons (1937), H. Hagendahls (1938), Hj. Frisks o. F. Enquists (1938), J. Elmgrens (1939). — Recensioner i Hist. tidskr. f. Skåneland (1914, 16, 18).

Utgivit: Göteborgs högskola. Årsredogörelse fr. 1936/37. — Historiska föreningen i Göteborg 1905—1930. Gbg 1930. (GHÅ 36:2).

VI.

FRANCIS BULL

Jeg, Francis Bull, er født i Oslo den 4. oktober 1887 som sønn av dr. med. Edvard Isak Hambro Bull og Ida Marie Sofie, født Paludan. Min mor er prestedatter fra Lolland, men hennes mor var norsk og gift i Danmark, og hennes mormor var dansk og gift i Norge. Min avdøde søster var gift i Danmark, og selv har jeg en dansk hustru, Ingrid, født Berntsen, datter av folketingsmann Klaus Berntsen. I min fedreneslekt har de mannlige medlemmer nu i 400 år alltid holdt sig til Norge, men meget ofte har de tatt sig danske hustruer, og jeg tør nok si at jeg slektshistorisk representerer noe av arven fra det gamle dansk-norske fellesskap.

Som barn og som ung har jeg tilbragt en rekke av mine sommerferier i Danmark, og i mine yngre år har jeg flere ganger hatt leilighet til å drive studier i det Kgl. Bibliotek i København.

Jeg blev student i 1905, filologisk kandidat i 1911, fikk i 1913 Kongens gullmedalje for en avhandling med titelen »Fra Holberg til Nordahl Brun«. Fra 1913 til 18 var jeg universitetsstipendiat i nordisk litteratur, og etter en konkurranse høsten 1919 blev jeg fra 1. januar 1920 professor i nordisk litteratur. Om trent på samme tid kom jeg inn i styret for Gyldendalske Boghandels norske avdeling og var i 1924 med på å bringe i orden hjemkjøpet til Norge av de norske forfattere som i det 19. århundre var utkommet hos Gyldendal i København. Jeg sitter fremdeles i styret for Gyldendal Norsk Forlag, og har dessuten i mer enn 20 år vært medlem av styret for Nationaltheatret, noe som i okkupasjonstiden blev foranledningen til at jeg, — sammen med mine derværende kolleger, — blev arrestert 26. juni 1941, fordi vi hadde satt oss imot nazistenes planer for Nationaltheatret. Etter 2 måneders fangenskap i forskjellige fengsler i Oslo, havnet jeg 22. august 1941 i konsentrasjonsleiren på Grini, hvor jeg blev værende inntil 20. oktober 1944.

De viktigste felter for mine studier har vært dels den norske litteratur i Bjørnsons og Ibsens tidsalder, og dels Norges litteratur i foreningstiden med Danmark. Holberg har vært en av de forfattere jeg særlig har likt å studere; og sammen med overbibliotekar Carl S. Petersen var jeg redaktør av »Holberg Aar-

bog« (1921—25). Da min forgjenger, professor Gerhard Gran, i 1914 startet »Edda — Nordisk Tidsskrift for Litteraturforskning«, tok han mig til redaksjonssekretær, og siden hans død i 1925 har jeg vært redaktør av »Edda«. Mitt største arbeide i 1920—30-årene var utgivelsen av bind II og bind IV i Bull, Paasche og Winsnes: Norsk Litteraturhistorie. Dessuten har jeg laget en såkalt standardutgave av Bjørnsons samlede dikterverker, og er medutgiver av den store 100-årsutgaven av Henrik Ibsens samlede verker. Jeg har vært medarbeider i Norsk Biografisk Leksikon og utgitt et par essay-samlinger, »Streiftog i Norsk Litteratur« og »Mennesker«. Efter befrielsen er utkommet et par frukter fra min fengselstid: »Tretten taler på Grini« og »Tradisjoner og minner«.

VII.

FREDERIK ZEUTHEN

Jeg, Frederik Ludvig Bang Zeuthen, er Søn af Professor i Matematik ved Københavns Universitet H. G. Zeuthen og Hustru Sophie, født Lawaetz. Jeg er født i København den 9. September 1888, blev Student fra Borgerdydsskolen paa Østerbro 1907 og cand. polit. i 1912. Det var sociale Interesser, som var bestemmende for mit Valg af Fag, men inspireret af min Lærer L. V. Birck kom de rent teoretiske Synspunkter ogsaa tidligt til at spille en stor Rolle for mig. Jeg har foretaget to større Studierejser: i 1914 til England og i 1923 til Tyskland, Østrig, Schweiz og England.

Fra 1913 til 1921 havde jeg Ansættelse i Arbejderforsikrings-Raadet, hvor jeg efterhaanden fik Lejlighed til at drive interessante Studier og til at skrive en Bog om Erfaringer med Hensyn til Personer, som havde faaet udbetalt større Erstatningsbeløb (»Danske Ulykkesinvalid«, 1918) og et mindre Skrift om Forsikringsordningen (»Den tvungne Ulykkesforsikring og de private Forsikringsselskaber«, 1921). Fra 1921 til 1930 havde jeg den nyoprettede Stilling som »statsvidenskabelig Konsulent ved Indenrigsministeriets Socialdepartement og Socialraadet«. Jeg havde her bl. a. Lejlighed til at deltage i Forberedelserne til Arbejdsløshedsloven 1921, Aldersrenteloven 1922 med senere Ændringer og

Socialreformen og sammen med senere Amtmand Rudolf Lassen at starte »Socialt Tidsskrift«. Sammen med nuværende Direktør Erik Dreyer var jeg Sekretær i Arbejdskommissionen af 1925. I nær Tilknytning til Arbejdet i Ministeriet skrev jeg i 1923 »Danmarks sociale Lovgivning i Hovedtræk«.

Ved Siden af den socialpolitiske Virksomhed fortsatte jeg med den økonomiske Teori og blev i 1928 Dr. polit. paa en Disputats om »Den økonomiske Fordeling«. Det følgende Aar uddybede jeg i et Par Afhandlinger Teorien om Mellemtilstandene mellem Monopol og Konkurrence og om modstaaende Monopoler og udgav herom 1930 »Problems of Monopoly and Economic Warfare«. Samme Aar blev jeg efter Konkurrence Professor i Nationaløkonomi ved Københavns Universitet.

I denne Stilling har jeg i det væsentlige fortsat efter de samme Linier, hvad der bl. a. har givet sig Udtryk i »Arbejdsløn og Arbejdsløshed« (Socialpolitik I, 1939) og mit Hovedarbejde inden for Teorien »Økonomisk Teori og Metode«, 1942. Navnlig førstnævnte af disse Bøger trænger nu i høj Grad til en à-jour-Føring og Revision. Desuden skylder jeg en »Socialpolitik II«: en Bog om den sociale Sikkerhed, d. v. s. Emnerne Forsikring og Forsørgelse, som jeg i udstrakt Grad har beskæftiget mig med i over 30 Aar.

Jeg har siden Begyndelsen af 30erne været med i det udbyttegivende Samarbejde om Emner paa Grænsen mellem Nationaløkonomi og Driftsøkonomi (Produktionsteori og Prispolitik m. m.), som her i Landet har fundet Sted mellem økonomiske Teoretikere og Teknikere, og har selv foruden en fortsat Behandling af den monopolistiske Teori bl. a. skrevet om offentlig Prispolitik og om Reklamen og dennes samfundsmæssige Virkninger.

Trods begrænsede matematiske Kundskaber har jeg haft en Del Forbindelse med den matematisk prægede Nationaløkonomi, har været i Bestyrelsen af »Econometric Society« og er stadig Fellow i dette. Paa Selskabets Møder i 30erne var der en sjælden Lejlighed til at opnaa en af politiske Lidenskaber uforstyrret Forbindelse med yngre Teoretikere fra forskellige Lande. Et lignende Udbytte har jeg haft af de af nordiske Teoretikere afholdte »Marstrandmøder«, i hvis Start og Ledelse jeg har deltaget. Jeg har været aktivt Medlem af de statsvidenskabelige Studerende

og Kandidaters Forening »Socialøkonomisk Samfund« og af »Nationaløkonomisk Forening« siden min Studentertid. Desuden har jeg deltaget i folkeoplysende Virksomhed navnlig i »Socialvirke«, hvor jeg traf Magister i Engelsk Else Bengtsson, med hvem jeg blev gift i 1924. Min Kone er nu Formand for den danske Afdeling af »Kvindernes internationale Liga for Fred og Frihed«, og jeg er i høj Grad medinteresseret i Kampen mod Tidens overudviklede Nationalisme og Militarismen.

Et Speciale, som jeg tidligere har dyrket intensivt og en Gang imellem vender tilbage til, er Valgmetoder. Jeg er Tilhænger af at give Vælgerne større Indflydelse paa Personudvælgelsen i Overensstemmelse med den gamle, danske Andræske Metode og dens videre Udvikling i den engelske »Single transferable Vote«, eventuelt kombineret med Lister. Foruden at skrive Artikler om Spørgsmaalet har jeg medvirket ved Udarbejdelsen af Valglovene af 1915 og 1920 samt været tilforordnet i Valglovskommissionen af 1923.

VIII.

BERTIL GOTTHARD OHLIN

(Biografien er efter Professor Ohlins Ønske udarbejdet af Professor Jørgen Pedersen og godkendt af førstnævnte).

Bertil Gotthard Ohlin er født ^{23/4} 1899 i Klippan som Søn af Krigsfiskal Ellis Ohlin, blev Student 1915, Fil. kand. ved Lunds Universitet 1917, Økonomisk Eksamen ved Handelshögskolan i Stockholm 1919. Efter at have gjort Tjeneste ved forskellige Udvalg og Raad studerede han i U. S. A., blev Master of Arts ved Harvard University 1923, fil. dr. og Docent i politisk Økonomi ved Stockholms Högskola Maj 1924 og Professor i Statsvidenskab ved Københavns Universitet i November samme Aar. Efter en Kaldelse blev han i 1929 Professor ved Handelshögskolan i Stockholm, hvor han siden har virket.

Under sit Ophold i København var han Medlem af Nationaløkonomisk Forenings Bestyrelse, Medlem af Bestyrelsen for og Medstifter af »Institut for Historie og Samfundsøkonomi«, Formand for »Socialøkonomisk Forbund« i 1929, deltog som øko-

nomisk Raadgiver for den danske Delegation i den internationale økonomiske Konference i 1927.

Gæsteforelæsninger ved fremmede Universiteter, London School of Economics 1930, University College, London 1932, University College, Dublin 1934, Institut Universitaire des Hautes Études Internationales, Genève 1934, Universidad Internacional de Verano en Santander 1934, Sorbonne 1935, Cambridge University 1936, Gæsteprofessor ved University of California Jan.—Juni 1937, Julius Bear Foundation Lectures ved Columbia University 1947. Desuden enkelte Forelæsninger i Paris, Prag, Wien, Zürich, Genève, London, Montreal, San Francisco, Helsingfors, Oslo og København 1939 samt ved Handelshøjskolen i København 1941. Æresmedlem af National Social Science Honor Society 1944 og af American Economic Society 1947.

Arbejdede med internationale Spørgsmaal. Ledede en af Folkeforbundet i 1931 foranstaltet Undersøgelse af Verdensdepressionen, Medlem af The Committee of experts, Joint Committee of the International Chamber of Commerce and the Carnegie Foundation 1936, Medlem af Committee of economists on the behavior of tax systems 1938—39, Medlem af the Delegation on economic depressions, Genève 1938—39, Medlem af den svenske Delegation ved Folkeforbundets Generalforsamling 1938.

Medlem af en Række Kommissioner og Udvalg i Sverige i Aarene fra 1930. Formand for »Näringsorganisationssakkunniga« 1936—40 og for »Järnvägskostnadsutredningen« 1943—47. Medlem af Riksdagens 1ste Kammer fra 1938 og af andet Kammer fra 1944. Handelsminister 1944—45. Formand for »Folkpartiet« fra 1944.

Hovedværker: Handelens Teori (Disputats) 1924. The Course and Phases of the World Economic Depression. Udgivet af Folkeforbundet 1931, Interregional and International Trade 1933, Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet 1934, Kapitalmarknad och räntepolitik 1941.

Derudover har han i Aarene siden 1919 skrevet et meget stort Antal Artikler i inden- og udenlandske Tidsskrifter samt over et Tusind Avisartikler.